

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 29.03.2023
Dok.nr: 22/15156-13
Deres ref:
Saksbehandler: Mads Munkvold

Forberedelse til gruppearbeid på biblioteksjefmøtet i april 2023

Vi skal nå lage den beste bibliotekplanen for vårt fylke. Sammen skal vi bli enige om felles mål for biblioteksektoren i Finnmark. Vi skal derfor ha gruppearbeid om mål og tiltak for bibliotekene. Dette er den første (eneste?) muligheten for å påvirke målene vi skal jobbe mot.

Hvor skal vi? Nedenfor er de seks plantemaene, forankret i folkebibliotekenes tre hovedformål nevnt i folkebibliotekloven, beskrevet med litt tekst og noen punkt man kan tenke over, legge ekstra vekt på, kommentere og fjerne ting fra eller bare diskutere i gruppene. Ser dere en sortering som burde vært i andre tema, kan dere kommentere det også. Ser dere noe som mangler?

Høringsinnspillet fra NBF nord handlet om muligheter for like tjenester og tilgang til litteratur. Se dokumentene som fylkestinget vedtok i mars, der er planprogrammet og høringssvarene, ved å følge denne lenken:

<https://opengov.360online.com/Meetings/TFFK/Meetings/Details/804556?agendaltemId=208464>

5.2 Plantema: Ressurser og faglig kompetanse

Det er en utfordring at oppgavene beskrevet i folkebibliotekloven er krevende uansett størrelse på de ulike kommunene. 8 av 18 kommuner i Finnmark har ett årsverk eller mindre knyttet til bibliotektiltjenesten.

Det er en utfordring at flere av biblioteksjefene ikke har formell bibliotekfaglig kompetanse. Mange av biblioteksjefene er gode i rollen som biblioteksjef uten den formelle kompetansen, gjennom erfaring og personlig egnethet har de opparbeidet uformell kompetanse til å mestre hverdagen. Det ligger likevel et potensial i mer formell kompetanse. Bibliotekfaget er stort og komplekst, og legger et grunnleggende fundament for utvikling, f.eks. innen informasjonskompetanse. Biblioteksjefene har ansvar for en stor tjeneste. Det er viktig å spørre Det er behov for å utrede hvordan kommunene kan stryke eller styrke bibliotektiltjenesten og spørre

- Hvilken kompetanse kreves?
- Hvilken rolle biblioteket har i lokalsamfunnet?
- Hvordan er bibliotekets synlighet i lokalsamfunn og i egen organisasjon?
- Hvilke muligheter finnes for samarbeid?
- Hvilke avstander finnes og hvordan kan de påvirke?
- Hvem er låneren og hvem kommer ikke på biblioteket?

- Hvilke ressurser har kommunen til bibliotek tjenesten?
- Hvordan påvirker dette utforming av bibliotekrom, tilbud av medier og utlån?

5.3 Plantema: Innbyggernes kompetansebehov

Folkebibliotekene i alle kommuner er lovpålagt oppgaven å fremme opplysning og utdanning (Lov om folkebibliotek).

Uformelle kompetansebehov kan spenne fra å lære norsk, finne ut hvordan en bygger ny trapp i inngangspartiet, en privatpersons undersøkelser i lokalhistorie, eller hvordan orientere seg om lover og regler når man skal registrere en ny bedrift. Et viktig kompetansebehov nå og i fremtiden vil også være digital kompetanse for å unngå digital utenforskap.

Regjeringen ønsker at flere skal ta utdanning der de bor (Regjeringen 2022), og det er flere nettstudenter enn noen gang før (NTB 2022). Mange som studerer trenger veiledning på biblioteket til å finne kilder og å navigere i informasjonsjungelen.

Det er behov for å utrede hvordan bibliotekene kan jobbe for å møte kompetansebehov i sine lokalsamfunn, og spørre hvordan

- Spille en rolle i den økte satsingen på utdanning i alle kommuner
- Samarbeide med studiesentre, fagbibliotek og spesialbibliotek
- Styrkes som møteplass, læringsarena, rom for å skape og inspirasjonssted for å legge til rette for læring og deling av kunnskap
- Spille en rolle for å gi tilgang til digitale tilbud/abonnementer og tjenester
- Veilede i hvordan finne frem til god og troverdig informasjon
- Treffe behov i lokalsamfunnet gjennom å stille medier og bøker tilgjengelig
- Bidra til formidling og avdekking av lokalhistorie i sine lokalsamfunn
- Motvirke digital utenforskap

5.4 Plantema: Demografi

Det å kjenne sin befolkning er viktig når bibliotekene skal utvikle sine tilbud.

Befolkningssammensetningen er ulik mellom kommuner og det forventes endringer i årene framover. Dette er viktig å ta hensyn til når mål og strategier fastsettes i planen. Som ett plantema ønsker vi å se nærmere på dagens befolkningssammensetning, videre prognoser og hva dette kan bety for hvilke tilbud bibliotekene skal ha. Vi vil se nærmere på tema som alderssammensetning, befolkningsframskrivinger, utdanningsnivå og folkehelse.

Spørsmål som blir stilt:

- Vil ei endra alderssammensetning bety endra behov for bibliotek tjenester enn det vi ser i dag?
- Hvordan kan bibliotekene bidra til blilyst i sine lokalsamfunn? Hvordan utvikle møteplassfunksjonen til folkebiblioteket?
- Innvandrere og behov for bibliotek tjenester.
- Hvordan kan bibliotekene bidra til økt gjennomføring i videregående skole og at flere får mulighet til å ta høyere utdanning?
- Hvilken rolle kan bibliotekene ha med tanke på folkehelse?

5.5 Plantema: Barn og oppvekst

Folkebibliotekets formålsparagraf sier blant annet at *«Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt»*, og i tillegg *«Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet»* (Lov om folkebibliotek,

2013). I den nasjonale bibliotekstrategiens forord står om bibliotek: «*De er som fristeder med tilgang til kunnskap og kultur. Som møteplasser spiller bibliotekene en sentral rolle i integrering, i opplæring og som serviceinstitusjon i kommunen. Kommuner som utvikler sine bibliotek til å bli gode og tilgjengelige er demokratifremmende og skaper felleskap*» (Rom for demokrati og dannelse, 2019).

Folkehelseloven forplikter kommuner til å jobbe systematisk for at innbyggerne skal ha mulighet for god helse og et godt liv (Folkehelseloven, 2012). Fem grep for innbyggerne beskrives av rådet for psykisk helse, og det er å være oppmerksom, være aktiv, fortsett å lære, knytte bånd og å gi og nære dette gjennom å blant annet tilrettelegge for tjenester, aktiviteter, levekår, møteplasser og redusering av forskjeller (FHI, 2018).

Godt folkehelsearbeid er en viktig del av kommunens infrastruktur hvor folkebibliotek tjenester har en viktig rolle, både i seg selv og i samarbeid med andre organisasjoner i lokalsamfunnet. Kommunale bibliotek kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller ved å tilrettelegge for møter og aktiviteter for alle barn og ungdom også i fritid, uavhengig av barnas ferdigheter og foreldrenes økonomi og egentid. Biblioteket bør være en del av unges liv fra tidlig alder av i deres oppvekst i kommunene.

Gjennom satsning på bibliotekarbeid for barn og unge bidras til:

- Å gi mestringsfølelse gjennom en variasjon av aktiviteter
- Motvirkning av dårlig psykisk helse
- Tilrettelegging for integrering
- Øking av barn og unges språk og lesekompetanse
- Å skape meningsfylte møteplasser for knytting av sosiale bånd
- Å åpne for kommunal samhandling mellom institusjoner og organisasjoner, ulike kompetanse og mer ressurser

5.6 Plantema: Lokal kulturutvikling og litteraturformidling

I hvilken grad er bibliotekene en god kulturarena for lokal kultur og litteratur?

Når det gjelder å utvikle lokalt kultur- og litteraturliv har Finnmark noen særskilte forhold og unike muligheter. I mange områder er det spesielt viktig å ivareta samisk og kvensk språk og kultur. Vi har også den unike lokalhistorien, for eksempel rundt andre verdenskrig. Det er også viktig å bygge et kultur- og litteraturliv som bidrar til "blilyst". Kan bibliotekene i større grad være med å utvikle lokalt kulturliv

- Gjennom offentlige samtaler og debatter
- Ved å være en kulturscene for lokale initiativ
- Ved å være en møteplass som gir mulighet for offentlig samtale og debatt rundt lokale problemstillinger, både i fortid og nåtid.
- Ved å gjøre kjent og videreformidle tiltak i regi av Litteraturstrategi for Nord-Norge
- Større grad være med på å nyansere majoritetsperspektivet
- Stimulere til litteraturproduksjon som nyanserer majoritetsperspektivet
- Gjennom ulike metoder for litteraturformidling og lesestimulering
- Bidra til samarbeid med andre aktører i lokalsamfunnet

Med hilsen

Sunniva Knutsen
Seksjonsleder

Mads Munkvold
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakere:

Alta videregående skole, Frøydis Totland
Hammerfest videregående skole, Øystein Andreas Dahl
Kirkenes videregående skole
Lakselv videregående skole
Nordkapp videregående skole, Anita Elin Ingebrigtsen
Tana videregående skole, Marianne Johannessen
Vadsø videregående skole, Håkon Renna Eilertsen
Vardø videregående skole
GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO KOMMUNE, Mikkel Ole Eira
SAMEDIGGI / SAMETINGET, Liv Inger Lindi
SAMISK VIDEREGÅENDE SKOLE KARASJOK, Nina Ødegaard
SAMISK VIDEREGÅENDE SKOLE OG REINDRIFTSSKOLE KAUTOKEINO
SØR-VARANGER BIBLIOTEK, Dag Rune Vellene
HAMMERFEST KOMMUNE BIBLIOTEK, Inger Johanne Myrland
KJØLLEFJORD BIBLIOTEK
VADSØ BIBLIOTEK, Hilde Melhus Lorentzen
VARDØ FOLKEBIBLIOTEK
TANA BIBLIOTEK, Ragnhild Måsø
ALTA BIBLIOTEK, Sonja-Kristin Granaas
BERLEVÅG BIBLIOTEK, Trond Efraimsen
BÅTSFJORD FOLKEBIBLIOTEK, Wenche Vevik
GAMVIK FOLKEBIBLIOTEK, Kari Sørbo Jonsson
HASVIK FOLKEBIBLIOTEK
KARASJOK BIBLIOTEK, Evy Guttorm
MÅSØY FOLKEBIBLIOTEK
NESSEBY FOLKEBIBLIOTEK, Jørgen Betten
NORDKAPP FOLKEBIBLIOTEK
PORSANGER FOLKEBIBLIOTEK
Finnmark fylkesbibliotek, Sunniva Knutsen